

Afscheid nemen

Afscheid nemen behoort wellicht tot één van de moeilijkste opdrachten tijdens een mensenleven. Het is een woord dat we misschien makkelijk uitspreken, maar dat zwaar kan wegen op ons hart. Want afscheid nemen betekent dat er iets verandert. Iemand die zo vertrouwd was, is niet langer zichtbaar aanwezig. Een stem die ons geruststelde, is plots stil geworden. Een hand die we konden vasthouden, hebben we moeten loslaten.

En toch is afscheid nemen méér dan loslaten. Het is ook vasthouden. Vasthouden aan liefde die sterker blijkt dan de dood. Vasthouden aan de overtuiging dat een mensenleven niet verdwijnt omdat het eindigt.

De Bijbel vertelt nergens hoe een afscheid precies moet verlopen. Er is geen voorgeschreven ritueel, geen vaste formule. Maar overal ontmoeten we mensen die huilen, die herinneren, die begraven en die hopen. Dat is veelzeggend. God vraagt niet dat wij onze tranen verbergen. Integendeel. Wanneer Sara sterft, lezen we het volgende: ABRAHAM GING NAAR BINNEN OM OVER SARA TE WEEKLAGEN EN HAAR TE BEWENEN. (GEN23:2 NBG51). Zelfs Abraham, de man van geloof, huilt om degene van wie hij hield. Geloof sluit verdriet niet uit. Liefde laat zich voelen in de pijn van het gemis.

Ook Jezus kent die pijn. Bij het graf van zijn vriend Lazarus lezen we de kortste zin uit onze Bijbel: JEZUS WEENDE. (JOH. 11:35 NBG51). Die twee woorden zeggen misschien meer dan lange verklaringen ooit zouden kunnen. Ze tonen een God die niet op afstand blijft, maar die meevoelt met menselijke kwetsbaarheid. Een God die onze tranen niet veroordeelt, maar deelt.

Daarom hoeft afscheid nemen niet te betekenen dat we sterk moeten zijn. Verdriet kent geen vaste maat en geen juiste duur. De ene dag brengt rust, de andere onverwachte tranen. Ook de Bijbel erkent die afwisseling. ER IS EEN TIJD OM TE HUILEN EN EEN TIJD OM TE LACHEN, EEN TIJD OM TE ROUWEN EN EEN TIJD OM TE DANSEN. (PRED. 3:4 NBV21). Beide horen bij het leven. Beide mogen er zijn. Misschien is dat wel de diepste betekenis van afscheid nemen: erkennen dat iemand zo waardevol was, dat zijn of haar afwezigheid pijn doet. Verdriet is de keerzijde van liefde. Wie nooit heeft liefgehad, hoeft ook nooit afscheid te nemen. Maar wie liefheeft, draagt die liefde verder, ook wanneer de ander niet langer zichtbaar aanwezig is.

Paulus wist dat verdriet en hoop naast elkaar kunnen bestaan: BROEDERS EN ZUSTERS, WIJ WILLEN U NIET IN HET ONGEWISSE LATEN OVER DEGENEN DIE U ONTVALLLEN ZIJN, ZODAT U NIET HOEFT TE TREUREN, ZOALS ANDEREN, DIE GEEN HOOP HEBBEN. (1 TES. 4:13 NBV21). Hij zegt niet dat gelovigen geen verdriet kennen. Hij zegt wel dat verdriet en hoop naast elkaar kunnen bestaan. Die hoop neemt het gemis niet weg. Ze vult de lege stoel niet opnieuw. Ze laat ons niet vergeten. Maar ze opent een venster naar Gods belofte dat liefde niet eindigt bij het graf. Dat de dood niet het laatste woord heeft.

Daarom kunnen wij vandaag afscheid nemen met dankbaarheid. Dankbaarheid voor alles wat gedeeld werd: woorden en stiltes, vreugde en zorg, kleine gebaren van liefde die een leven kleur hebben gegeven. Wat goed was, blijft voortleven in de mensen die verdergaan. Iedere herinnering, ieder verhaal, iedere glimlach die opnieuw wordt verteld, houdt iets van die geliefde levend. En misschien is dat wel een van de mooiste geschenken die afscheid nemen ons geeft: niet alleen achterom kijken, maar ook verder dragen wat wij ontvangen hebben. Liefde wordt niet begraven. Ze zoekt nieuwe handen, nieuwe woorden en nieuwe daden. Zo leeft een mens voort in de sporen die hij of zij achterlaat.

Ten slotte klinkt de belofte waarmee de Bijbel haar toekomstvisioen besluit: HIJ ZAL ALLE TRANEN UIT HUN OGEN WISSEN. ER ZAL GEEN DOOD MEER ZIJN, GEEN ROUW, GEEN JAMMERKLACHT, GEEN PIJN, WANT WAT ER EERST WAS IS VOORBIJ.' (OP. 21:4 NBV21). Dat visioen neemt ons verdriet vandaag niet weg. Maar het nodigt ons wel uit om verder te kijken dan het afscheid van dit moment.

*Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen.
Er zal geen dood meer zijn,
geen rouw, geen jammerklacht,
geen pijn, want wat er eerst was
is voorbij.*